

BANK SPÓŁDZIELCZY

POJEZIERZA MIĘDZYCHODZKO – SIERAKOWSKIEGO W SIERAKOWIE

# Informacja z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału

2016 rok

SPORZĄDZIŁ: KOMÓRKA RYZYKA BANKOWGO

## **SPIS TREŚCI:**

<b>1</b>	<b>WPROWADZENIE</b>	<b>3</b>
1.1	Podstawa prawna sporządzania Informacji	3
1.2	Informacje ogólne o Banku	3
<b>2</b>	<b>Informacje o zasadach zarządzania ryzykiem w Banku</b>	<b>4</b>
2.1	Ryzyko kredytowe	8
2.2	Ryzyko płynności	11
2.3	Ryzyko walutowe	16
2.4	Ryzyko stopy procentowej	17
2.5	Ryzyko operacyjne	1
<b>3</b>	<b>Fundusze własne</b>	<b>18</b>
3.1	Informacje podstawowe	18
3.2	Wysokość funduszy własnych	20
<b>4</b>	<b>Adekwatność kapitałowa</b>	<b>20</b>
4.1	Opis metody stosowanej do oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego	20
4.2	Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyk Filaru I i II	20
<b>5</b>	<b>Polityka zmiennych składników wynagrodzeń</b>	<b>22</b>
<b>6</b>	<b>System kontroli wewnętrznej</b>	<b>23</b>
6.1	Mechanizmy kontrolne	24
6.2	Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej	24
<b>7</b>	<b>Informacja o spełnieniu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa Ustawy Prawo bankowe</b>	<b>25</b>

# 1 WPROWADZENIE

## 1.1 Podstawa prawna sporządzania Informacji

Niniejszy dokument stanowi realizację postanowień:

- 1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (CRR);
- 2) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (CRD IV);
- 3) Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji;
- 4) Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 2015/1555 z dnia 28 maja 2015 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ujawniania informacji na temat przestrzegania przez instytucje wymogu w zakresie bufora antycyklicznego, zgodnie z art. 440 CRR;
- 5) ustawy Prawo bankowe;
- 6) uchwały KNF w sprawie dotyczącej szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu (wraz z późniejszymi zmianami) – w zakresie, w jakim ta uchwała nie jest sprzeczna z przepisami wymienionymi w pkt 1)-5).

Informacja sporządzona została według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku.

## 1.2 Informacje ogólne o Banku

Bank Spółdzielczy Pojezierza Międzychodzko – Sierakowskiego w Sierakowie z siedzibą w Sierakowie ul. Chrobrego 6 prowadzi działalność poprzez:

- 1) Centralę w Sierakowie,
- 2) Oddział w Sierakowie,
- 3) Oddział w Międzychodzie oraz
  - a. punkt kasowy ul. Piłsudskiego 45 w Międzychodzie,
  - b. punkt kasowy ul. 17 Stycznia 143 w Międzychodzie,
- 4) Oddział w Kwilczu,
- 5) Oddział w Chrzypsku Wielkim.

Działalność operacyjna prowadzona jest także za pośrednictwem bankowości elektronicznej.

Bank jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB oraz jest zrzeszony w Spółdzielczej Grupie Bankowej. Bankiem Zrzeszającym jest SGB – Bank S.A.

Na dzień 31.12.2016 roku Bank nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nieobjętych konsolidacją.

## 2 Informacje o zasadach zarządzania ryzykiem w Banku

Bank stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:

1. metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
2. metodę wskaźnika bazowego (BIA) w zakresie ryzyka operacyjnego,
3. metodę de minimis z tytułu ryzyka walutowego.

W Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, komitety, komórki organizacyjne oraz pracownicy. Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd wewnętrzne strategie i procedury, które odnoszą się do identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka.

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku w 2016 roku uczestniczyli:

1. Rada Nadzorcza Banku:
  - 1) zatwierdza Strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, obejmujące m.in. możliwy do zaakceptowania ogólny poziom ryzyka Banku;
  - 2) zatwierdza procedury dotyczące procesów:
    - a) szacowania kapitału wewnętrznego,
    - b) planowania i zarządzania kapitałowego;
  - 3) zatwierdza strukturę organizacyjną Banku, zawartą w Regulaminie organizacyjnym, dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
  - 4) zatwierdza ogólne zasady polityki dotyczącej zmiennych składników wynagrodzeń;
  - 5) zatwierdza plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych;
  - 6) zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka;
  - 7) sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności rozumianym, jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, a także zatwierdza założenia polityki Banku w zakresie ryzyka braku zgodności, ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności;
  - 8) sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze Strategią działania i planem finansowym Banku;
  - 9) zapewnia wybór członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
  - 10) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem występującym w działalności Banku oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, głównie poprzez zapoznawanie się z raportami i sprawozdaniami dotyczącymi oceny narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka (w tym ryzyka braku zgodności) i na ich podstawie dokonuje oceny stopnia efektywności i adekwatności zarządzania ryzykiem;
  - 11) ocenia, czy działania Zarządu w zakresie kontroli nad działalnością Banku są skuteczne i zgodne z polityką Rady Nadzorczej.
2. Zarząd Banku:
  - 1) odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzyka braku zgodności, systemu kontroli wewnętrznej, procesu szacowania kapitału

wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz za nadzór nad efektywnością tych procesów;

- 2) odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu oceny adekwatności kapitałowej i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz nadzór nad jego efektywnością, wprowadzając w razie potrzeby niezbędne korekty i udoskonalenia;
- 3) wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- 4) wprowadza podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank;
- 5) zatwierdza rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość dostosowaną do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku;
- 6) odpowiada za przejrzystość działań Banku, w szczególności za politykę informacyjną w zakresie działalności Banku, pozwalającą na ocenę skuteczności działania Rady Nadzorczej i Zarządu Banku w zakresie zarządzania Bankiem, monitorowania stanu bezpieczeństwa działalności Banku i za ocenę sytuacji finansowej Banku;
- 7) zapewnia zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa;
- 8) zapewnia, że Bank prowadzi politykę służącą zarządzaniu wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka w działalności Banku i posiada procedury w tym zakresie;
- 9) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki zmiennych składników wynagrodzeń;
- 10) uwzględnia rezultaty badań prowadzonych przez komórkę audytu wewnętrznego oraz biegłych rewidentów przy podejmowaniu decyzji w ramach zarządzania Bankiem;
- 11) przekazuje Radzie Nadzorczej okresowe informacje przedstawiające w sposób rzetelny, przejrzysty i syntetyczny rodzaje i wielkość ryzyka w działalności Banku.

### 3. Komitet Zarządzania Ryzykami:

- 1) monitoruje poziom funduszy własnych, identyfikuje potrzeby kapitałowe;
- 2) ocenia stopień pokrycia funduszami różnych rodzajów ryzyka bankowego;
- 3) wskazuje na rozwiązania zmierzające do efektywnego wykorzystania funduszy własnych;
- 4) ocenia skalę zapotrzebowania Banku na zwiększenie funduszy własnych;
- 5) opracowuje propozycje zmierzające do odpowiedniego alokowania funduszy własnych;
- 6) wskazuje na sposoby ograniczania ryzyka w przypadku pojawienia się zagrożeń związanych z brakiem adekwatności kapitałowej Banku.

KZR funkcjonuje od 2005 roku na podstawie Regulaminu funkcjonowania Komitetu Zarządzania Ryzykami w Banku Spółdzielczym Pojezierza Międzychodzko-Sierakowskiego w Sierakowie, zatwierdzonego przez Zarząd Banku. W 2016 roku KZR odbył 24 protokołowane posiedzenia. Wnioski z tych posiedzeń przekazywane były na najbliższe posiedzenie Zarządu.

### 4. Komórka Sprawozdań i Monitorowania Ryzyk:

- 1) gromadzi dane finansowe, potrzebne do monitorowania adekwatności kapitałowej Banku;
- 2) opracowuje sprawozdania z zakresu łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i poziomów współczynników kapitałowych;
- 3) opracowuje sprawozdania z zakresu kapitału wewnętrznego i poziomu wewnętrznego współczynnika kapitałowego;
- 4) opracowuje propozycje aktualizacji procedury w zakresie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i szacowania kapitału wewnętrznego;

- 5) monitoruje poziomu adekwatności kapitałowej;
- 6) sporządza analizy stopnia wykonania planu kapitałowego.

5. Komórka Analiz Kredytowych i Monitoringu:

- 1) projektuje i realizuje politykę kredytową Banku;
- 2) proponuje limity związanych z działalnością kredytową (ryzykiem kredytowym, w tym DEK, EKZH, ryzykiem koncentracji zaangażowań) przy współpracy z Komórką Sprawozdań i Monitorowania Ryzyk;
- 3) tworzy, dokonuje przeglądu i aktualizuje regulacje wewnętrzne w zakresie ryzyka kredytowego i produktów kredytowych;
- 4) współpracuje z komórkami i jednostkami organizacyjnymi Banku w zakresie wdrażania nowych produktów i usług bankowych;
- 5) przygotowuje propozycje klasyfikacji należności kredytowych do grup ryzyka;
- 6) przygotowuje propozycje tworzenia i rozwiązywania rezerw celowych na ekspozycje kredytowe;
- 7) wykonuje czynności w systemie informatycznym związanych z dokonywaniem zmian stóp procentowych w zakresie kredytów;
- 8) świadczy pomoc merytoryczną pracownikom jednostek i komórek organizacyjnych Banku;
- 9) organizuje i prowadzi szkolenie z zakresu działalności kredytowej dla pracowników Banku;
- 10) wykonuje kontrolę wewnętrzną w zakresie ryzyka kredytowego i ryzyka koncentracji zaangażowani;
- 11) analizuje potencjalny wpływ reklamacji zasadnych, na portfel kredytowy oraz proponuje mechanizmy ograniczające ryzyko występowania reklamacji w przyszłości;
- 12) gromadzi dane i przygotowuje dokumentację w celu przeprowadzenia monitoringu sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorców i zabezpieczeń;
- 13) sporządza karty dokumentacyjne lub karty przewodnie produktu wraz z raportami w zakresie oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorców oraz oceny zabezpieczeń wnioskowanych kredytów lub gwarancji;
- 14) monitoruje sytuację ekonomiczno-finansową kredytobiorców;
- 15) dokonuje oceny sytuacji ekonomiczno - finansowej emitenta obligacji i oceny strony formalnej inwestycji w obligacje;
- 16) monitoruje zabezpieczenia udzielonych kredytów, w tym również:
  - weryfikuje operaty szacunkowe,
  - weryfikuje wyceny nieruchomości w oparciu o system AMRON,
  - weryfikuje zabezpieczenia w systemie informatycznym Banku;
- 17) monitoruje decyzje odmowne wypłaty świadczeń ubezpieczeniowych, rezygnacje Banku z występowania o wypłatę świadczeń, rezygnacje dalszego dochodzenia roszczeń ubezpieczeniowych, przypadki stosowania przez Bank ochrony ubezpieczeniowej niespełniającej wymaganego zakresu;
- 18) współpraca z Bankiem Zrzeszającym w zakresie ocen zakładów ubezpieczeń;
- 19) tworzy bazy rzetelnych i wiarygodnych rzeczoznawców, w tym:
  - dokonuje ocen rzeczoznawców majątkowych i zewnętrznych ekspertów,
  - okresowo weryfikuje listy rzeczoznawców Banku.

6. Kierownik Komórki Rachunkowo-Finansowej:

- 1) opracowuje oraz aktualizuje długoterminowy plan kapitałowy;
- 2) opracowuje propozycję aktualizacji procedury w zakresie zarządzania i planowania kapitałowego;

- 3) wnosi propozycję zmian do procedur wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i szacowania kapitału wewnętrznego, w wypadku zaistnienia sytuacji specyficznej, której dotychczasowe procedury nie obejmowały.

Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, Bank zalicza:

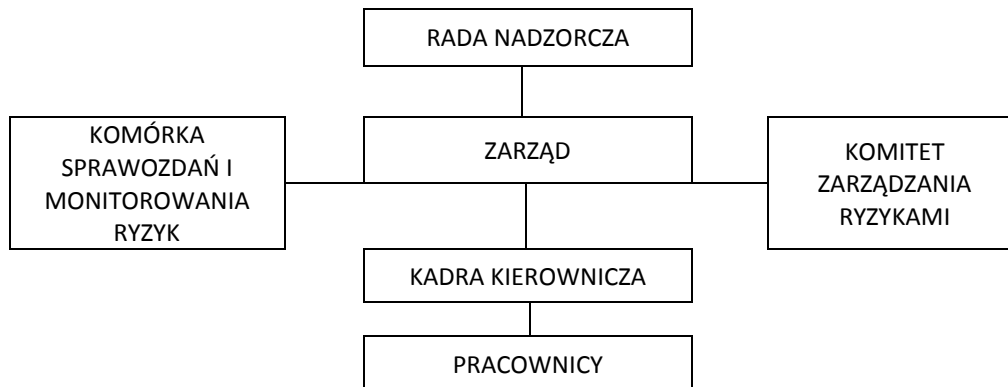
- 1) ryzyko kredytowe;
- 2) ryzyko operacyjne;
- 3) ryzyko walutowe;
- 4) ryzyko koncentracji;
- 5) ryzyko płynności;
- 6) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej;
- 7) ryzyko kapitałowe;
- 8) ryzyko braku zgodności.

Monitoring ryzyka w Banku dokonuje Komórka Sprawozdań i Monitorowania Ryzyk z częstotliwością określoną w Informacji Zarządczej.

Komórka Analiz Kredytowych i Monitoringu wykonuje zadania związane z analizą ryzyka pojedynczej transakcji kredytowej.

Raporty z poszczególnych ryzyk przedstawiane i omawiane są na posiedzeniach Komitetu Zarządzania Ryzykami, w skład którego wchodzi osoby zarządzające poszczególnymi ryzykami oraz członkowie Komórki Sprawozdań i Monitorowania Ryzyk. Ryzyka omawiane są w cyklach określonych w Informacji zarządczej Banku. Wnioski z posiedzeń przekazywane są Zarządowi na najbliższym posiedzeniu. Rada Nadzorcza otrzymuje zbiorczą informację z monitorowanych w Banku ryzyk zgodnie z przyjętą w Banku częstotliwością kwartalną.

Schemat organizacji zarządzania ryzykiem w Banku:



W przypadku rekrutacji na członków Zarządu brane są pod uwagę kryteria wymienione szczegółowo w Procedurze oceny kwalifikacji członków Zarządu i Zarządu w Banku Spółdzielczym Pojezierza Międzychodzko – Sierakowskiego w Sierakowie, opartej na Wytycznych w sprawie oceny kwalifikacji członków organu zarządzającego i osób pełniących najważniejsze funkcje, które w szczególności dotyczą: wiedzy, umiejętności, doświadczenia. Podczas rekrutacji na stanowisko Prezesa Zarządu dodatkowo brane są pod uwagę kryteria określone w ustawie Prawo Bankowe.

Członkowie Zarządu Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich. Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć funkcje członka zarządu lub rady nadzorczej pełnione w podmiotach objętych tym samym instytucjonalnym systemem ochrony spełniającym warunki, o których mowa w art. 113 ust. 7 rozporządzenia nr 575/2013, lub w podmiotach, w których Bank posiada znaczny pakiet akcji, o których mowa w art.4 ust. 1 pkt 36

rozporządzenia nr 575/2013. Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy w obrębie Rady Nadzorczej komitetu ds. ryzyka zgodnie z art. 9cb ustawy – Prawo bankowe.

## 2.1 Ryzyko kredytowe

Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują:

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- 2) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiającym podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku;
- 3) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem, na poziomie nie wyższym od 4,00%;
- 4) utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 50%;
- 5) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka koncentracji obejmują:

- 1) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- 2) bezwzględne przestrzeganie limitów koncentracji zaangażowań określonych w CRR.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikację i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie nie wyższym od 5% całego portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie;
- 4) zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie maksymalnie do 80% ich udziału w portfelu kredytowym.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikację i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych na poziomie nie wyższym od 10% całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych.
- 4) zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe maksymalnie do 5% ich udziału w portfelu kredytowym.

W 2016 roku w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku uczestniczyli:

- 1) Prezes Zarządu – odpowiadający za nadzorowanie ryzyka kredytowego,



- 2) Wiceprezes Zarządu – odpowiedzialny za nadzór nad pomiarem i monitorowaniem ryzyka,
- 3) Komórka Sprawozdań i Monitorowania Ryzyk – odpowiadająca za monitorowanie ryzyka kredytowego,
- 4) Kierownik Komórki Analiz Kredytowych i Monitoringu – dopowiadający za zarządzanie ryzykiem kredytowym,
- 5) Komitet Zarządzania Ryzykami, który:
  - a) opiniuje projekty strategii zarządzania ryzykiem kredytowym oraz zasad zarządzania ryzykiem kredytowym,
  - b) opiniuje metody pomiaru i oceny oraz ustalania norm ostrożnościowych dla portfelowego ryzyka kredytowego, w zakresie:
    - limitów branżowych,
    - ryzyka związanego z koncentracją należności kredytowych,
    - ryzyka związanego z produktami generującymi ryzyko kredytowe,
    - ryzyka związanego ze stosowanymi zabezpieczeniami kredytów i pożyczek,
    - tworzenia, rozwiązania i wykorzystania rezerwy na ryzyko ogólne,
    - wysokości limitów wewnętrznych Banku z tytułu ryzyka kredytowego,
  - c) analizuje wpływ obecnej i przyszłej sytuacji na rynku międzybankowym i sytuacji ogólnogospodarczej na ryzyko kredytowe.

Komórka zarządzająca - odpowiada za:

- a) poprawność dokonanej analizy zdolności kredytowej i wydanie odpowiedniej propozycji decyzji kredytowej,
- b) ocenę zabezpieczeń i propozycję klasyfikacji ekspozycji kredytowych,
- c) badanie terminowości spłaty kredytu oraz ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy.

Komórka monitorująca – odpowiada za:

- a) opracowanie zasad zarządzania ryzykiem kredytowym,
- b) monitorowanie przestrzegania akceptowanego poziomu ryzyka kredytowego,
- c) wydawanie rekomendacji mających na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka kredytowego Banku,
- d) raportowanie w zakresie poziomu ryzyka kredytowego dla Komitetu Zarządzania Ryzykami, Zarządu i Rady Nadzorczej.

Jako ekspozycję przeterminowaną Bank uznaje każdą należność z tytułu kapitału lub odsetek niespłaconą w terminie. Dla wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli opóźnienie w spłacie przekracza 90 dni, a przeterminowana kwota przekracza w przypadku ekspozycji detalicznych 500 zł, a w przypadku pozostałych klas ekspozycji przeterminowana kwota przekracza 3.000 zł.

Ekspozycjami zagrożonymi są należności: poniżej standardu, wątpliwe i stracone, zgodnie z kryteriami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 roku (tekst jedn. Dz.U. z 2015r., poz.2066).

Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa kryteria:

- terminowości spłaty kapitału i odsetek,
- ekonomiczne, tj. badanie sytuacji ekonomiczno – finansowej dłużnika.

Przeglądów i klasyfikacji według kryterium ekonomiczno – finansowego Bank dokonuje zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 roku (tekst jedn. Dz. U. z 2015r., poz.2066).

Rezerwy celowe tworzone są na ryzyko związane z działalnością Banku w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- 1) kategorii „normalne” – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- 2) kategorii „pod obserwacją”,
- 3) grupy „zagrożone” – w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” oraz „stracone”.

W Banku korekty wartości ekspozycji kredytowych składają się z nierozliczonej prowizji wchodzącej do rachunku efektywnej stopy procentowej, rozumianej zgodnie z § 2 pkt. 20 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 01 października 2010 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 329), jako „stopę, która dyskontuje oczekiwany strumień przyszłych płatności pieniężnych do bieżącej wartości bilansowej netto do terminu zapadalności albo wymagalności instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach do innego przyjętego przez bank terminu; przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej bank dokonuje oszacowania przepływów pieniężnych, uwzględniając postanowienia umowy, jednakże bank nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością aktywów finansowych; przy wyliczeniu bank uwzględnia wszelkie płacone i otrzymane prowizje i opłaty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, w tym koszty transakcji oraz wszelkie inne premie lub dyskonta; w metodzie efektywnej stopy procentowej bank przyjmuje założenie, że przepływy pieniężne oraz oczekiwane terminy są wiarygodnie oszacowane; w przypadkach, w których nie jest możliwe wiarygodne ustalenie przepływów pieniężnych lub ich oczekiwanego terminu, bank dokonuje wyliczeń na podstawie przepływów pieniężnych określonych w umowie”.

Efektywna stopa procentowa ma zastosowanie od 1 stycznia 2005 roku do wyceny aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności, kredytów udzielonych i wierzytelności własnych oraz pozostałych zobowiązań finansowych, czyli zobowiązań, których bank nie zakwalifikował jako przeznaczone do obrotu. Do obliczenia efektywnej stopy procentowej kredytu stosuje się następujący wzór:

$$\sum_{i=1}^N \frac{P_i}{(1 + ESP)^{\frac{d_i - d_1}{365}}} = 0$$

gdzie:

$P_i$  – i-ta płatność; przez kolejne płatności rozumie się płatności dodatnie (wpłaty rat i odsetek, prowizji) i płatności ujemne (wyплаты transz) płacone w regulaminowym przewidywanym czasie (wg harmonogramu),

$d_1$  – data pierwszej płatności,

$d_i$  – data i-tej płatności,

ESP – efektywna stopa procentowa w ujęciu rocznym.

Łączną kwotę ekspozycji według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych), bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego, i średnią kwotę ekspozycji w danym okresie w podziale na klasy przedstawia TABELA NR 1.

Bank Spółdzielczy Pojezierza Międzychodzko-Sierakowskiego w Sierakowie prowadził swoją działalność głównie na terenie powiatu międzychodzkiego i biorąc pod uwagę położenie geograficzne placówek żadne znaczące różnice w ryzyku nie zostały zidentyfikowane. Z tego powodu Bank nie dokonał wydzielenia klas ekspozycji według podziału geograficznego.

Bank korzysta z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej tylko w przypadku ocen rządu polskiego niezbędnych dla ustalenia wag ryzyka dla ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego oraz ekspozycji wobec instytucji.

Struktura ekspozycji w podziale według typu kontrahenta, w rozbiciu na klasy ekspozycji, wraz z dodatkowymi szczegółami w uzasadnionych przypadkach - TABELA NR 2

Ze względu na ograniczenia systemu informatycznego Bank nie może przedstawić klas ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na istotne klasy ekspozycji. Bank przedstawia obligo kredytowe według okresów zapadalności w podziale na typ kontrahenta – TABELA NR 3.

Struktura należności z rozpoznaną utratą wartości – TABELA NR 4.

Wartości rezerw z tytułu ekspozycji zagrożonych – TABELA NR 5.

Bank stosuje techniki redukcji (ograniczania) ryzyka kredytowego w ograniczonym zakresie.

Zasady stosowania technik redukcji (ograniczania) ryzyka kredytowego opisane są w Załączniku nr 4.

## 2.2 Ryzyko płynności

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka płynności jest:

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych, oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) utrzymanie dotychczasowej struktury pasywów Banku, gdzie głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych oraz instytucji samorządowych;
- 2) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności;
- 3) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- 4) finansowanie kredytów przez depozyty stabilne (osad), nadwyżkę funduszy własnych nad majątkiem trwałym oraz długoterminowe (z terminem zapadalności pow. 1 roku), kredyty zaciągnięte w banku zreszającym, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- 5) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów nad skumulowanymi pasywami w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku;
- 6) zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych) na poziomie nieujemnym;
- 7) dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów w bazie depozytowej;
- 8) dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od osób fizycznych po akceptowalnej cenie;

- 9) identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności, a w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

Za obszar ryzyka płynności w Banku w 2016 roku odpowiadali:

- 1) Wiceprezes Zarządu ds. Ryzyk Bankowych zwany dalej Członkiem Zarządu w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem płynności;
- 2) Rada Nadzorcza – która w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku; zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank;
- 3) Zarząd, który zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności, zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności, wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nieprzekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą wyrażonego apetytem i tolerancją na ryzyko;
- 4) Komitet Zarządzania Ryzykami, który opiniuje procedurę zarządzania ryzykiem płynności, opiniuje poziom limitów, identyfikuje potrzeby zmian w polityce płynnościowej Banku, wydaje rekomendacje dla komórki zarządzającej mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku, ocenia poziom ryzyka płynności Banku i wydaje rekomendacje Zarządowi;
- 5) Komórka Sprawozdań i Monitorowania Ryzyk – będąca komórką monitorującą ryzyko płynności, wykonująca zadania związane z okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem procedury zarządzania ryzykiem płynności oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka płynności oraz poziomu limitów, zapewnieniem zgodności procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem, proponowaniem wysokości przyjętych limitów, dokonywaniem pomiaru poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej, analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka płynności, analizą stopnia realizacji limitów, wyznaczaniem nadzorczych miar płynności oraz wskaźników LCR i wewnętrznego NSFR, oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności, opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych, sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 6) Kierownik Komórki Rachunkowo – Finansowej – będący komórką zarządzającą ryzykiem płynności, wykonujący zadania związane z:
  - a) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem procedury zarządzania ryzykiem płynności oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w zakresie zarządzania płynnością dzienną, bieżącą i krótkoterminową,
  - b) optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków;
- 7) pozostałe komórki lub osoby odpowiedzialne za:
  - a) kontrolę i utrzymywanie limitów kasowych,
  - b) sporządzanie wykazu kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego,
  - c) przekazywanie do komórki zarządzającej informacji niezbędnych do sporządzania prognozy przepływów pieniężnych.

W zakresie ryzyka płynności obowiązki Banku wynikające z członkostwa w Systemie Ochrony to m.in. :

- 1) realizacja zadań związanych z funkcjonowaniem mechanizmów kontroli, ograniczania oraz klasyfikowania ryzyka;
- 2) przesyłania do Spółdzielni wymaganych przez nią dokumentów i sprawozdań;
- 3) przesyłania do Spółdzielni planów finansowych;
- 4) terminowego wnoszenia składek oraz innych opłat w ramach Mechanizmu Pomocowego Systemu Ochrony.

Ponadto w celu ograniczenia ryzyka Bank wprowadza:

- 1) odpowiednio i jednakowo zorganizowane mechanizmy monitorowania i klasyfikacji ryzyka, obejmujące w szczególności określenie poziomu ryzyka oraz systemu limitów ograniczających ryzyko;
- 2) reguły kontroli ekspozycji, których dotyczy niewykonanie zobowiązania;
- 3) limity wewnętrzne dostosowane do poziomów limitów określonych przez Spółdzielnię.

Bank jako uczestnik Systemu Ochrony SGB może skorzystać z pomocy w razie zaistnienia niebezpieczeństwa utraty płynności lub wypłacalności w formie:

- 1) pożyczki,
- 2) kaucji,
- 3) gwarancji, poręczenia lub innego zabezpieczenia,
- 4) zbycia wierzytelności;
- 5) pożyczki długoterminowej na warunkach zobowiązań podporządkowanych;
- 6) objęcia udziałów członkowskich w celu zwiększenia funduszy własnych Banku Spółdzielczego;
- 7) wniesienia wkładów pieniężnych do Banku Spółdzielczego.

Podstawowe techniki ograniczania ryzyka płynności, które Bank stosuje w swojej działalności, to:

- stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- systematyczne testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- przystąpienie do Systemu Ochrony SGB, który zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
- utrzymywanie Minimum depozytowego w Banku Zrzeszającym,
- określanie prognoz nadwyżki z uwzględnieniem dodatkowego bufora płynności,
- systematyczne przeprowadzanie audytu systemu zarządzania ryzykiem płynności przez pracowników jednostki zarządzającej systemem ochrony.

Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności:

- 1) baza depozytowa – zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych, z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym;
- 2) depozyty – baza depozytowa oraz zobowiązania terminowe i bieżące wobec instytucji rządowych lub samorządowych oraz podmiotów finansowych, z wyłączeniem banków;
- 3) depozyty ogółem – depozyty oraz depozyty banków;
- 4) dzień sprawozdawczy - dzień, na który Bank oblicza nadzorcze miary płynności; dla obliczeń nadzorczych miar płynności dniem sprawozdawczym jest każdy dzień roboczy,

- 5) płynność śróddzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w danym dniu roboczym;
- 6) płynność bieżąca – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- 7) płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- 8) płynność średnioterminowa – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- 9) płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- 10) płynność płatnicza – zdolność do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 11) bufor płynności – oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem „horyzoncie przeżycia”;
- 12) aktywa płynne – suma aktywów nieobciążonych, czyli aktywa, które spełniają wszystkie z wymienionych warunków: brak obciążeń, wysoka jakość kredytowa, łatwa zbywalność, brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania aktywów w celu pozyskania środków, sprzedaż aktywa nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań; niniejsza definicja nie dotyczy pojęcia „aktywa płynne” używanego na potrzeby wyznaczania wskaźnika LCR;
- 13) depozyty stabilne – suma osadu na depozytach sektora niefinansowego i osadu na depozytach instytucji rządowych i samorządowych;
- 14) pasywa niestabilne – środki obce niestabilne;
- 15) pasywa stabilne – środki obce stabilne;
- 16) termin płatności – termin zapadalności lub wymagalności liczony od dnia, na który sporządzane jest zestawienie terminów płatności wynikających z umowy;
- 17) nadzorcze miary płynności – wskaźniki płynności i limity określone w uchwale KNF w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności;
- 18) wskaźnik LCR / wymóg dotyczący pokrycia płynności – wskaźnik płynności krótkoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR;
- 19) wskaźnik NSFR / wymóg dotyczący stabilnego finansowania netto – wskaźnik płynności długoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR;
- 20) wewnętrzny wskaźnik NSFR – wskaźnik, którego budowa, do czasu określenia przez EUNB sposobu sformułowania wymogu stabilnego finansowania oraz przyjęcia przez Parlament Europejski i Radę UE poziomu tego wskaźnika, została określona przez Spółdzielnię;
- 21) podmioty regulowane – zgodnie z ustawą o nadzorze uzupełniającym zaliczają się do nich w szczególności: banki, oddziały instytucji kredytowych, banki zagraniczne, zakłady ubezpieczeń, firmy inwestycyjne;
- 22) transakcje zawierane na rynku hurtowym – transakcje zawierane z podmiotami regulowanymi, operacje dokonywane w ramach świadczenia usług pośrednictwa finansowego na rachunek własny w imieniu klienta;
- 23) osoby wewnętrzne – osoby i podmioty wymienione w obowiązującym w Banku regulaminie udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń osobom i podmiotom wymienionym w art. 79,79a Prawa bankowego;

- 24) małe lub średnie przedsiębiorstwa (MŚP) – przedsiębiorstwa, które zatrudniają mniej niż 250 osób, i których obroty roczne nie przekraczają 50 mln EUR, i/lub których roczna suma bilansowa nie przekracza 43 mln EUR, przy czym za przedsiębiorstwo uznaje się każdy podmiot prowadzący działalność gospodarczą, niezależnie od jego formy prawnej. Obejmuje to w szczególności osoby prowadzące działalność na własny rachunek oraz firmy rodzinne prowadzące działalność rzemieślniczą lub inne rodzaje działalności, oraz spółki cywilne lub stowarzyszenia regularnie prowadzące działalność gospodarczą;
- 25) gospodarstwo domowe – podmiot będący przedsiębiorcą indywidualnym, osobą prywatną lub rolnikiem indywidualnym.

Ujawnienia ilościowe w zakresie płynności przedstawia TABELA NR 11.

Bank zagospodarowuje nadwyżki środków poprzez lokowanie w Banku Zrzeszającym, niemniej jednak w wyniku zmieniających się warunków otoczenia makroekonomicznego Bank dopuszcza inwestowanie nadwyżek środków w instrumenty finansowe za pośrednictwem lub za zgodą Banku Zrzeszającego.

Nadwyżka środków może być inwestowana w :

- 1) obligacje komercyjne;
- 2) obligacje komunalne;
- 3) jednostki TFI;
- 4) bony pieniężne;
- 5) bony skarbowe;
- 6) obligacje Skarbu państwa.

Testy warunków skrajnych wykorzystywane są w planowaniu awaryjnym, wyznaczaniu poziomu limitów oraz procesie szacowania kapitału wewnętrznego. Zasady zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym Pojezierza Międzychodzko – Sierakowskiego w Sierakowie zawierają plany awaryjne, które zostały zintegrowane z testami warunków skrajnych poprzez wykorzystywanie testów warunków skrajnych jako scenariuszy uruchamiających awaryjny plan płynnościowy.

Przyczyną, która może spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności jest:

- niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów wymagalności pasywów i niekorzystne skumulowanie luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przepływów pieniężnych Banku,
- nadmierna koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- znaczące zaangażowanie depozytowe osób wewnętrznych Banku,
- konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- istnienie dużej nadpłynności, co może mieć negatywne przełożenie na wynik finansowy,
- ograniczone możliwości znalezienia innych źródeł finansowania,
- brak wypełniania wewnętrznych limitów systemu ochrony oraz limitów wynikających z przepisów prawa,
- wadliwe plany awaryjne płynności, nie uwzględniające szokowych zachowań klientów,
- wadliwy stosunek depozytów do akcji kredytowej Banku.

Bank przyjmuje następującą strategię finansowania:

- 1) głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych i instytucji rządowych oraz samorządowych,
- 2) Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów;
- 3) Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania;
- 4) Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowych źródeł środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;
- 5) w sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- oferowanie produktów depozytowych klientom z sektora niefinansowego, budżetowego,
- ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- różne terminy wymagalności depozytów,
- różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące itp.

W celu utrzymania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniu na środki płynne bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów oraz dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystane jako źródło środków płynnych.

W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

- 1) sprzedaż wysoko płynnych aktywów lub zaciągnięcie kredytów zabezpieczonych tymi aktywami (aktywa nieobciążone);
- 2) dodatkowe źródła finansowania w postaci:
  - wykorzystania przyznaných linii kredytowych;
  - sprzedaży innych aktywów, w tym kredytów;
  - pozyskania niezabezpieczonego finansowania z Banku Zrzeszającego;
  - pozyskania pożyczki płynnościowej ze Spółdzielni;
  - przyrostu depozytów.

### 2.3 Ryzyko walutowe

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka walutowego jest:

- 1) obsługa klientów Banku w zakresie posiadanych przez Bank uprawnień walutowych;
- 2) zapewnienie klientom Banku kompleksowej obsługi w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących i terminowych, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego za pośrednictwem banku zrzeszającego;
- 3) minimalizowanie ryzyka walutowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) dążenie do utrzymania domkniętych indywidualnych pozycji walutowych tak, aby pozycja walutowa całkowita nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku;
- 2) prowadzenie transakcji wymiany walut z bankiem zrzeszającym polegających na zagospodarowywaniu nadwyżek środków walutowych oraz domykaniu otwartych pozycji walutowych Banku; transakcje walutowe nie mają charakteru spekulacyjnego;
- 3) utrzymywanie relatywnie wysokiego poziomu aktywów płynnych w walutach obcych;



- 4) podnoszenie kwalifikacji kadry oraz ścisłą współpracę w tym zakresie z bankiem zrzeczającym;
- 5) niedokonywanie transakcji w walutach niewymienialnych.

## 2.4 Ryzyko stopy procentowej

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka stopy procentowej jest:

- 1) optymalizacja wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- 3) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- 2) ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku do maksymalnie 2% udziału aktywów/pasywów przeszacowujących się w przedziałach powyżej 12 miesięcy w aktywach/pasywach wrażliwych na zmianę stopy procentowej;
- 3) ograniczanie ryzyka bazowego poprzez zmniejszenie niedopasowania wolumenów aktywów i pasywów o oprocentowaniu uzależnionym od poszczególnych stawek referencyjnych.

W 2016 roku analiza ryzyka stopy procentowej wykonywana była w ujęciu miesięcznym przez Komórkę Sprawozdań i Monitorowania Ryzyka i obejmowała swoim zakresem: zestawienie aktywów i pasywów oprocentowanych według stóp referencyjnych, zestawienie aktywów i pasywów oprocentowanych wg terminów przeszacowania, scenariusze zmian wyniku odsetkowego w skali 12 miesięcy, powiązania z innymi ryzykami, podstawowe wskaźniki ekonomiczne, testy warunków skrajnych, kontrolę limitów, test w zakresie wpływu zmian stóp procentowych na wartość ekonomiczną Banku.

Na dzień 31.12.2016 r. obliczono potencjalną zmianę wyniku finansowego (odsetkowego) dla szokowego spadku lub wzrostu stóp procentowych (zgodnie z metodą pomiaru ryzyka stopy procentowej stosowaną przez Bank – wzrost i spadek o 200 pb). Oszacowana zmiana wyniku odsetkowego dla pozycji o terminach przeszacowania do 12 miesięcy wyniosła 432 387 zł.

## 2.5 Ryzyko operacyjne

Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmują:

- 1) optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
- 2) racjonalizację kosztów;
- 3) zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
- 4) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Informacja o sumach strat operacyjnych z tytułu ryzyka operacyjnego w 2016 roku oraz straty operacyjne według kategorii - TABELA NR 6 i 7.

W celu bieżącego monitorowania stanu i profilu ryzyka operacyjnego Bank bada wskaźniki ryzyka KRI (Key Risk Indicators) i na ich podstawie określa zmiany czynników ryzyka operacyjnego i trend zmian ekspozycji na ryzyko, zapewniając wczesne wykrywanie wzrostu poziomu zagrożenia operacyjnego we wszystkich obszarach działalności.

### 3 Fundusze własne

#### 3.1 Informacje podstawowe

Bank Spółdzielczy Pojezierza Międzychodzko-Sierakowskiego tworzy swoje fundusze własne zgodnie z:

- 1) Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR);
- 2) ustawą Prawo bankowe;
- 3) Statutem Banku Spółdzielczego Pojezierza Międzychodzko – Sierakowskiego w Sierakowie;
- 4) Strategią działania Banku Spółdzielczego Pojezierza Międzychodzko – Sierakowskiego w Sierakowie.

Fundusze własne stanowią źródło finansowania działalności Banku i są gwarancją rozwoju. Stanowią również zabezpieczenie w przypadku poniesienia straty przez Bank. Wartość funduszy własnych jest wyznacznikiem poziomu stabilności finansowej Banku, co przekłada się na stopień bezpieczeństwa prowadzonej działalności oraz zaufania klientów Banku. Bank posiada fundusze własne odpowiadające wymogom nadzorczym oraz dostosowane do rozmiarów prowadzonej działalności, tzn. na poziomie zapewniającym stabilną sytuację ekonomiczną.

Bank zobowiązany jest do utrzymywania:

- 1) kapitału założycielskiego w wysokości nie niższej niż równowartość 1.000.000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sprawozdawczym;
- 2) sumy funduszy własnych na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:
  - a) kapitał regulacyjny,
  - b) kapitał wewnętrzny;
- 3) współczynników kapitałowych na poziomie co najmniej:
  - a) współczynnik kapitału podstawowego Tier I – 4,5%,
  - b) współczynnik kapitału Tier I – 6%,
  - c) łączny współczynnik kapitałowy – 8%.

Po uwzględnieniu zaleceń nadzorczych i buforu kapitałowego zabezpieczającego oraz okresów przejściowych Bank powinien posiadać współczynniki kapitałowe, o których mowa powyżej, na poziomie:

- 1) współczynnik kapitału podstawowego Tier I: w 2016 i 2017 – 5,75%, w 2018 – 6,375%, od 2019 – 7%,
- 2) współczynnik kapitału Tier I: w 2016 i 2017 – 10,25%, w 2018 – 10,875%, od 2019 – 11,5%,
- 3) łączny współczynnik kapitałowy: w 2016 i 2017 – 13,25%, w 2018 – 13,875%, od 2019 – 14,5%.

Dodatkowo, poszczególne poziomy współczynników są powiększane o bufor antycykliczny; informacje o poziomie bufora antycyklicznego są pozyskiwane co kwartał ze strony internetowej Narodowego Banku Polskiego.

Ujawnienia dotyczące bufora antycyklicznego przedstawia Załącznik nr 3.

Fundusze własne Banku obejmują:

1. kapitał Tier I;
2. kapitał Tier II.

Kapitał Tier I Banku obejmuje:

- 1) kapitał podstawowy Tier I, na który składają się:
  - a) wpłacony fundusz udziałowy, z zastosowaniem przepisów okresu przejściowego,
  - b) zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłych rewidentów, po uzyskaniu zgody właściwego organu,
  - c) niepodzielony zysk z lat ubiegłych, po uzyskaniu zgody właściwego organu,
  - d) w ramach skumulowanych, innych całkowitych dochodów:
    - fundusz z aktualizacji wyceny majątku trwałego,
    - kapitał z aktualizacji instrumentów dłużnych lub kapitałowych zakwalifikowanych do portfela „dostępne do sprzedaży”,
  - e) kapitał rezerwowy,
  - f) fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej,
  - g) w ramach innych przejściowych korekt kapitału podstawowego Tier I:
    - (ze znakiem minus) określoną wartość procentową funduszu z aktualizacji wyceny majątku trwałego;
    - (ze znakiem minus) określoną wartość procentową zysków z wyceny instrumentów dłużnych lub kapitałowych zakwalifikowanych do portfela „dostępne do sprzedaży”,
- 2) pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I:
  - a) określona wartość procentowa wartości niematerialnych i prawnych wyceniona według wartości bilansowej,
  - b) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do funduszy podstawowych Tier I, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,
  - c) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
  - d) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji,
  - e) kwota przekroczenia progu koncentracji kapitałowej z tytułu zaangażowań poza sektorem finansowym,
  - f) strata z lat ubiegłych, strata w trakcie zatwierdzania, strata netto bieżącego okresu;
- 3) kapitał dodatkowy Tier I, który stanowią instrumenty kapitałowe spełniające warunki opisane w art. 52 CRR;
- 4) pomniejszenia kapitału dodatkowego Tier I:
  - a) określona wartość procentowa wartości niematerialnych i prawnych wyceniona według wartości bilansowej ;
  - b) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do dodatkowego kapitału podstawowego, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,

- c) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
- d) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji.

Kapitał Tier II Banku obejmuje:

- 1) instrumenty kapitałowe spełniające warunki opisane w art. 63 CRR;
- 2) pożyczki podporządkowane;
- 3) rezerwę na ryzyko ogólne do wysokości 1,25% aktywów ważonych ryzykiem;
- 4) pomniejszenia kapitału Tier II:
  - a) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do kapitału Tier II, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,
  - b) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
  - c) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji.

Bank ujawnia cechy instrumentów kapitałowych w Załączniku nr 2.

### **3.2 Wysokość funduszy własnych**

Zestawienie poziomu poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31.12.2016 roku - Załącznik nr 1.

Wskaźnik dźwigni finansowej LR wyniósł: 6,43%.

## **4 Adekwatność kapitałowa**

### **4.1 Opis metody stosowanej do oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego**

Podstawą dla ustalenia kapitału wewnętrznego Banku są metody wyznaczania regulacyjnego wymogu kapitałowego wynikające bezpośrednio z Uchwały KNF w sprawie wyznaczania adekwatności kapitałowej.

Bank dokonując szacowania kapitału wewnętrznego ustala, czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyka ujęte w procesie oceny adekwatności kapitałowej, tj.:

- 1) ryzyko kredytowe – przy zastosowaniu metody standardowej do wyliczania minimalnych wymogów kapitałowych,
- 2) ryzyko rynkowe – przy zastosowaniu metody de minimis wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego,
- 3) ryzyko operacyjne – przy zastosowaniu metody wskaźnika bazowego do wyliczania minimalnych wymogów kapitałowych.

### **4.2 Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyk Filaru I i II**

Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymywania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku.

Szacowanie kapitału wewnętrznego przebiega w trzech etapach:

- Etap I – za punkt wyjścia przyjmowany jest kapitał regulacyjny (wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyk Filaru I NUK),
- Etap II – ocenia się, czy minimalny wymóg kapitałowy jest adekwatny do aktualnego narażenia Banku na ryzyko dla uznanych za istotne ryzyk Filaru II NUK,
- Etap III – szacuje się kapitał wewnętrzny na pokrycie istotnych ryzyk Filaru II NUK.

Poza ryzykiem kredytowym oraz pozostałymi ryzykami zidentyfikowanymi w działalności bankowej i służącymi do obliczania współczynnika wypłacalności, w celu oszacowania kapitału wewnętrznego zidentyfikowano dodatkowe ryzyka, tzw. ryzyka II Filaru NUK:

- ryzyko koncentracji zaangażowań, w tym: koncentracji dużych zaangażowań, koncentracji w sektor gospodarki, koncentracji przyjętych form zabezpieczenia, koncentracji zaangażowań w jednorodny instrument finansowy,
- ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej, w tym: ryzyko przeszacowania, ryzyko bazowe, ryzyko opcji klienta, ryzyko krzywej dochodowości,
- ryzyko płynności,
- ryzyko rezydualne,
- ryzyko braku zgodności.

W zakresie ryzyka kredytowego Bank stosuje metodę standardową wyliczenia wymogów kapitałowych zgodnie z opisaną w Części trzeciej Tytuł II rozdział 2 CRR. Bank zalicza ekspozycje kredytowe do poszczególnych klas ekspozycji, którym przypisane są odpowiednie wagi ryzyka. Przez ekspozycję należy rozumieć aktywo lub udzielone zobowiązanie pozabilansowe.

Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę ekspozycji ważonych ryzykiem pomnożoną przez 8%. Kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji przedstawia TABELA NR 8 oraz poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka zostały przedstawione w TABELI NR 9.

Bank nie prowadzi działalności handlowej.

Bank nie posiada ekspozycji kapitałowych notowanych na giełdzie.

Podział ekspozycji kapitałowych przedstawia TABELA NR 10.

Inwestycje kapitałowe zostały zakwalifikowane do portfela bankowego jako dostępne do sprzedaży oraz utrzymywane do terminu zapadalności. Aktywa dostępne do sprzedaży wyceniane są przez Bank według wartości godziwej a skutki zmiany wartości godziwej odnoszone są na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny do momentu wyłączenia aktywów finansowych z bilansu, w którym skumulowane skutki zmian wartości godziwej ujęte w kapitale (funduszu) z aktualizacji wyceny Bank ujmuje odpowiednio w przychodach lub kosztach finansowych:

- naliczone odsetki - w przychodach z tytułu odsetek,
- należne dywidendy - w przychodach z udziałów i akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów, o zmiennej kwocie dochodu,
- w przypadku, gdy nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych – skumulowane straty ujęte w kapitale (funduszu) z aktualizacji wyceny, jako koszty finansowe z tytułu odpisów aktualizujących.

Pozycja dotycząca kapitału (funduszu) z aktualizacji wyceny podlega rozliczeniu do rachunku zysków i strat w momencie sprzedaży składnika aktywów bądź wystąpienia utraty jego wartości.

Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych zostały wykazane w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody z udziałów i akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych

instrumentów finansowych, o zmiennej kwocie dochodu”. Przychody z tytułu dywidendy na koniec 2016 roku wyniosły 37.284,81 zł.

Zarząd Banku oświadcza, że:

- ustalenia dotyczące zarządzania ryzykiem są adekwatne do skali i rozmiaru działalności Banku,
- ogólny profil ryzyka związany ze strategią działalności jest adekwatny do skali i rozmiaru działalności Banku. Całkowity współczynnik kapitałowy na dzień 31.12.2016 roku ukształtował się na poziomie 14,69%. Wskaźnik dźwigni finansowej LR wyniósł: 6,43%. Zobowiązania bilansowe i pozabilansowe uwzględnione we wskaźniku to kwota 282 383 391 zł.

Powyższe dane wskazują, że posiadane przez Bank fundusze własne w pełni zabezpieczają pokrycie wymogów kapitałowych z tytułu ryzyk zidentyfikowanych w Banku.

## 5 Polityka zmiennych składników wynagrodzeń

Bank Spółdzielczy Pojezierza Międzychodzko – Sierakowskiego w Sierakowie wprowadził od dnia 30.06.2014 roku Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze. Celem wprowadzenia Polityki jest:

- 1) wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem i niezachęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zaakceptowaną przez Radę Nadzorczą Banku Spółdzielczego Pojezierza Międzychodzko-Sierakowskiego w Sierakowie skłonność do ryzyka Banku,
- 2) wspieranie realizacji przyjętej Strategii,
- 3) ograniczenie ryzyka konfliktu interesów.

Bank dokonuje raz w roku analizy stanowisk i określa krąg pracowników, których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku. Osobami, które mają istotny wpływ na profil ryzyka w Banku Spółdzielczym Pojezierza Międzychodzko-Sierakowskiego w Sierakowie są członkowie Zarządu Banku (4 osoby) i dla nich mają zastosowanie zapisy Polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze.

W Banku nie został powołany Komitet ds. wynagrodzeń. Zadania Komitetu ds. wynagrodzeń wykonuje Rada Nadzorcza Banku.

Wynagrodzenie osób zajmujących stanowiska kierownicze podzielone jest na część stałą (wynagrodzenie zasadnicze określone w umowie o pracę) oraz część zmienną. Część zmienną wynagrodzenia przyznaje Rada Nadzorcza Banku, a jego wypłata następuje w formie pieniężnej.

Przez część zmienną wynagrodzenia rozumie się dodatkowe wynagrodzenie, przyznawane na podstawie oceny efektów pracy, przy zastosowaniu kryteriów oceny.

Ocena efektów pracy dokonywana jest po zakończeniu roku obrotowego i obejmuje 3 lata, tzn. rok miniony oraz dwa poprzednie.

Głównymi kryteriami oceny efektów pracy są:

- 1) jakość portfela kredytowego,
- 2) realizacja planu finansowego Banku,
- 3) realizacja przyjętej strategii (kierunków działania).

Jakość portfela kredytowego mierzona jest procentowym udziałem kredytów zagrożonych w portfelu kredytów udzielonych podmiotom niefinansowym.

Podstawę ustalenia wysokości zmiennego składnika wynagrodzenia stanowi roczny zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowego netto. Składnik zmienny nie może być wyższy niż 30% wynagrodzenia zasadniczego osiągniętego przez daną osobę w roku podlegającym ocenie. Zmienny składnik wynagrodzenia składa się z części bieżącej i odroczonej, przy czym część bieżąca stanowi 60% składnika, a dla pozostałej części przyjmuje się 3-letni okres odroczenia. Część odroczonej zostaje rozłożona na 3 równe roczne raty. Przy spełnieniu określonych warunków wypłata zmiennego składnika może nastąpić jednorazowo.

Wartość wynagrodzeń osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku za rok obrotowy 2016 (liczba stanowisk: 4):

- wynagrodzenia stałe za rok 2016 – 583 tys. zł,
- wynagrodzenia zmienne za 2016 rok – 129 tys. zł,
- stosunek zmiennych składników wynagrodzenia do składników stałych – 22%,
- wynagrodzenia z odroczoną wypłatą – nie wystąpiły,
- płatności związane z podjęciem zatrudnienia i z zakończeniem zatrudnienia – nie wystąpiły,
- liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln euro – nie wystąpiły.

## 6 System kontroli wewnętrznej

W Banku Spółdzielczym Pojezierza Międzychodzko – Sierakowskiego w Sierakowie funkcjonuje dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i stopnia złożoności działalności Banku system kontroli wewnętrznej, który określa szczegółowe zasady funkcjonowania mechanizmów kontroli ryzyka i audytu wewnętrznego Banku.

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest wspomaganie procesów decyzyjnych przyczyniające się do zapewnienia:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej i nadzorczej oraz informacji zarządczej,
- 3) prawidłowości procedur administracyjnych i księgowych, w tym m.in. stosowania odpowiedniego rozliczania przychodów i kosztów m.in. w obszarze bancassurance,
- 4) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w banku, w szczególności mechanizmów kontrolnych w tym zakresie,
- 5) rzetelnego raportowania wewnętrznego i zewnętrznego,
- 6) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi, standardami rynkowymi oraz zaleceniami wydanymi przez upoważnione zewnętrzne instytucje kontrolne, w tym dotyczącymi oferowania produktów ubezpieczeniowych,
- 7) identyfikacji i oceny poziomu ryzyka występującego w prowadzonej działalności,
- 8) doskonalenia metod zarządzania,
- 9) bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego i informacji,
- 10) optymalizacji wykorzystania zasobów Banku oraz metod zabezpieczenia przed stratami.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia m.in.:

- kontrolę wewnętrzną, mającą za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku,
- audyt wewnętrzny sprawowany przez Departament Audytu Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB, mający za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej.

W procesie kontroli wewnętrznej uczestniczą:



- 1) Rada Nadzorcza, która sprawuje nadzór nad wprowadzeniem w Banku systemu zarządzania, tj. systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność,
- 2) Zarząd Banku, który odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz działanie skutecznego systemu zarządzania, tj. systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego,
- 3) kierownicy jednostek i komórek organizacyjnych Banku, wypełniając swoje obowiązki, wprowadzają w życie przyjęte przez Zarząd wewnętrzne strategie i procedury dotyczące zarządzania ryzykiem, a przede wszystkim:
  - odpowiadają za wdrożenie odpowiednich mechanizmów i procedur kontroli wewnętrznej,
  - monitorują prawidłowość przestrzegania mechanizmów i procedur kontroli.

## 6.1 Mechanizmy kontrolne

W Banku funkcjonują następujące mechanizmy kontroli wewnętrznej:

- 1) zasady, limity i procedury dotyczące prowadzonej przez Bank działalności, mające charakter kontrolny i funkcjonujące w ramach systemu operacyjnego Banku,
- 2) kontrola wewnętrzna, tj. kontrola sprawowana przez każdego pracownika w zakresie jakości i poprawności wykonywanych przez niego czynności (samokontrola), kontrola o charakterze bieżącym („na drugą rękę”) dotycząca jakości i poprawności realizowanych w Banku zadań, wykonywana przez Kierowników Oddziałów, oraz kontrola planowana wykonywana przez Inspektora kontroli wewnętrznej wskazanego przez Zarząd, Głównego Księgowego, Kierownika Komórki Sprawozdań i Monitorowania Ryzyk, Kierownika Komórki Analiz Kredytowych i Monitoringu oraz Kierownika Obsługi Informatycznej i Zabezpieczeń.

## 6.2 Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej

Obowiązujący w 2016 roku w Banku Spółdzielczym Pojezierza Międzychodzko – Sierakowskiego w Sierakowie system kontroli wewnętrznej funkcjonował w oparciu o regulamin „System kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym Pojezierza Międzychodzko – Sierakowskiego w Sierakowie” wprowadzony Uchwałą Zarządu Banku nr 1/26/16 z dnia 21.06.2016 roku i zatwierdzony Uchwałą Rady Nadzorczej Nr 2/4/2016 z dnia 21.06.2016 roku. System kontroli wewnętrznej umożliwiał identyfikowanie i minimalizowanie ryzyka związanego z prowadzeniem działalności Banku. Na podstawie oceny stwierdzonych wad i niedoskonałości systemu kontroli wewnętrznej nie zachodzi konieczność dokonywania zmian o istotnym charakterze w zakresie kontroli wewnętrznych okresowych i bieżących, w tym dotyczących częstotliwości dokonywania kontroli i sprawozdań dotyczących wyników kontroli.

System kontroli wewnętrznej w sposób zgodny z obowiązującymi w Banku zasadami ustalał, że:

- badania kontrolne (czynności kontrolne) stanowiły integralną część codziennej pracy, występowały we wszystkich etapach sporządzania, obiegu i rejestracji dokumentów bankowych w odniesieniu do wszystkich działań, zidentyfikowanych jako niezbędne z uwagi na ryzyko,
- badania kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego były badaniami planowanymi,
- w obszarze kontroli wewnętrznej/audytu wewnętrznego wszystkie zaplanowane badania kontrolne zostały wykonane i udokumentowane w raportach pokontrolnych,
- wyniki badań kontrolnych były wykazywane w kwartalnych sprawozdaniach sporządzanych przez kierowników komórek organizacyjnych Banku,
- Podsumowanie wyników badań kontrolnych było przedstawiane Zarządowi,



- Zarząd Banku przedkładał Radzie Nadzorczej okresowe informacje o wynikach kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego oraz funkcjonowaniu systemu kontroli wewnętrznej Banku,
- wszystkie wymagane sprawozdania zostały opracowane i przedstawione.

System kontroli wewnętrznej, obowiązujący w Banku Spółdzielczym Pojezierza Międzychodzko – Sierakowskiego w Sierakowie w 2016 roku był skuteczny i adekwatny do skali prowadzonej działalności Banku oraz profilu ryzyka.

## **7 Informacja o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa Ustawy Prawo bankowe.**

Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu Banku Spółdzielczego Pojezierza Międzychodzko – Sierakowskiego w Sierakowie spełniają wymogi określone w art. 22aa. Ustawy Prawo bankowe - posiadają wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednie do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych obowiązków oraz dają rękojmię należytego wykonania tych obowiązków.

Ocena kwalifikacji odbywa się na podstawie obowiązującej „Procedury oceny kwalifikacji członków Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego Pojezierza Międzychodzko – Sierakowskiego w Sierakowie” oraz „Procedury oceny kwalifikacji członków Zarządu oraz Zarządu Banku Spółdzielczego Pojezierza Międzychodzko – Sierakowskiego w Sierakowie”.

Oceny kwalifikacji członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza, która podjęła Uchwałę nr 1/10/2016 z dnia 20.12.2016 roku w sprawie oceny indywidualnej członków Zarządu Banku Spółdzielczego Pojezierza Międzychodzko – Sierakowskiego w Sierakowie. Rada Nadzorcza oceniła również Zarząd, jako organ kolegialny, stwierdzając, że posiada on odpowiednie doświadczenie praktyczne do zarządzania Bankiem.

Ocena kwalifikacji Rady Nadzorczej i poszczególnych członków Rady dokonywana jest przez Zebranie Przedstawicieli.

Na posiedzeniu w dniu 12.05.2017 roku Zebranie Przedstawicieli dokonało indywidualnej oceny członków Rady Nadzorczej za 2016 rok – przyjęto Uchwałę ZP nr 1/2017 nadając ocenę pozytywną poszczególnym członkom Rady. Ponadto Zebranie Przedstawicieli dokonało kolegialnej oceny Rady Nadzorczej nadając Radzie ocenę pozytywną za działalność w 2016 roku – Uchwała ZP nr 2/2017.

## **OŚWIADCZENIE**

Zarządu Banku Spółdzielczego Pojezierza Międzychodzko – Sierakowskiego w Sierakowie  
dotyczące adekwatności ustaleń związanych z zarządzaniem ryzykiem

Zarząd Banku Spółdzielczego Pojezierza Międzychodzko – Sierakowskiego w Sierakowie oświadcza, że ustalenia opisane w niniejszej „Informacji z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego Pojezierza Międzychodzko – Sierakowskiego w Sierakowie” według stanu na dzień 31.12.2016 roku są adekwatne do stanu faktycznego i zgodnie ze stosowanym systemem zarządzania ryzykiem oraz profilem i strategią ryzyka przyjętą przez Bank.

Zarząd

Banku Spółdzielczego Pojezierza

Międzychodzko – Sierakowskiego

w Sierakowie